

НАЦИОНАЛНА МУЗИКАЛНА АКАДЕМИЯ
„ПРОФ. ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ“

Инструментален факултет
Клавирна катедра

ЛИ ЙЪЛЪН

*Историческо развитие на клавирното изкуство в Китай
от 1913 г. до наши дни*

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна степен

„ДОКТОР“

научно направление
8.3. „Музикално и танцово изкуство“

Научен ръководител:
Проф. д-р Маргарита Кръстева

София, 2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР: Китайската клавирна музика и нейният културен контекст	5
ГЛАВА ПЪРВА. УВОД. Историческите извори на китайската музика за пиано	9
1.1. Исторически контекст	9
1.2. Исторически записи за появата на ранната клавирна музика в Китай.....	9
1.3. Ранен период на китайската клавирна музика – 1840 – 1919.....	10
1.3.1. Навлизане на пианото в Китай.....	10
1.3.2. Приложение на клавирната музика през ранния етап на разпространение.....	11
1.3.3. Обучение и изпълнителска дейност през ранния период на китайската клавирна музика	12
1.3.4. Музикалното творчество в ранния етап на китайската клавирна музика.....	13
1.4. Трудностите през началния период на китайската клавирна музика	13
ГЛАВА ВТОРА. Изграждане на професионалното музикално образование и началото на развитието на клавирната музика през периода 1919 – 1937г.....	15
2.1. Исторически контекст	15
2.2 Основаване на нови музикални асоциации и ранни клавирни изпълнения	16
2.3. Първи етап на изграждането на обучението по пиано в учебните заведения	16
2.4. Сяо Йоумей и специализираното музикално образование в Китай от периода на новата история	17
2.5. Създаване на клавирни акомпанименти за художествени песни от периода на новата и най-новата история на Китай	18
2.6. „Състезания за клавирни мелодии в китайски стил” на Черепнин и ранната професионална композиция за пиано в Китай	19
ГЛАВА ТРЕТА. Развитие и нововъведения на китайската клавирна музика в периода на войната – 1937 - 1949г	20
3.1. Исторически контекст	20
3.2. Обучението по пиано в различните райони на Китай по време на военния период – 1937 – 1949г	21
3.2.1. Обучението по пиано в окупираните райони	21
3.2.2. развитието на обучението по пиано в районите под управлението на Гуоминдана	22
3.2.3. Развитие на обучението по пиано в Пограничния район	22

3.3. Основни деятели на клавирното изкуство в периода на войната (1937 – 1949г.)	23
3.4. Значими изпълнители от периода на войната (1937 – 1949г.).....	23
3.5. Обзор на творчеството за пиано от периода на войната (1937 – 1949г.).....	24
3.6. Творчество за пиано в Китай от периода 1937 – 1949г.	26
3.7. Заключение на трета глава	26
ГЛАВА ЧЕТВЪРТА. Реформи в клавирната музика през началния период на изграждането на Нов Китай – 1949 – 1966г.	27
4.1. Исторически контекст	27
4.2. Изграждане на професионалното музикално образование от първия период на Нов Китай	28
4.3. Изтъкнати личности в областта на обучението по пиано от началото на Нов Китай	30
4.4. Изявени пианисти-изпълнители от първите десетилетия след основаването на Нов Китай	30
4.5. Композиции за пиано от първите десетилетия след основаването на Нов Китай	30
4.6. Начало на разпространението на идеите „с ляв уклон”. Спорът между Лю Дзи и Хъ Лютин в китайските музикални среди	33
4.7. Заключение на четвърта глава	34
ГЛАВА ПЕТА. Бедственото положение и оцеляването на китайското клавирно изкуство през периода на Великата културна революция – 1966 – 1976г	35
5.1. Исторически контекст	35
5.2. Състоянието на китайското образование през периода на Културната революция	35
5.3. Клавирни изпълнения от периода на Културната революция.....	36
5.4. Композиции за пиано от периода на Културната революция.....	37
5.5. Заключение на пета глава	40
ГЛАВА ШЕСТА. Освобождение и разцвет на клавирното изкуство след Политиката на реформи и откритост през периода 1976 – 2000г.....	41
6.1. Исторически контекст	41
6.2. Развитие на обучението по пиано след Политиката на реформи и откритост	41
6.3. Изявени педагози по пиано в Китай след Политиката на реформи и откритост	42
6.4. Изявени китайски пианисти след началото на Политиката на реформи и откритост	42
6.5. Китайски произведения за пиано след въвеждането на Политиката на реформи и откритост.....	42
6.6. Значими композитори и творчество в Китай след въвеждането на Политиката на реформи и откритост.....	44
6.7. Заключение към глава шеста.....	44

Приноси на дисертационния труд.....	44
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	45
ПУБЛИКАЦИИ, СВЪРЗАНИ С ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.....	47
БИБЛИОГРАФИЯ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД	47

ПРЕДГОВОР: Китайската клавирна музика и нейният културен контекст

В хилядолетната китайска история, музиката заема важно място в социален и образователен аспект, като още от древността Китай е назоваван *ли юе джъ бан* – „земята на ритуалите и музиката“. Още по времето на династия Западна Джоу по тези места са открити над 70 вида музикални инструменти. Тогавашното *ли-юе*, означаващо „ритуали и музика“, представлява една нормативна система, която се прилага широко във владетелския двор.

От 221 година пр.н.е. през огромната част от времето, в страната съществува имперско-феодален строй. Особено през средния и късния период на династия Мин, след 1587 г., Китай прилага политика на затваряне към външния свят и отказва да търгува или да осъществява културен обмен с която и да било друга страна. Междувременно Европа преминава през Ренесанса и нейното общество постепенно се насочва по новия път на развитието си. След индустриалната революция, европейските страни изпреварват изцяло Китай в научно-технологично и културно отношение.

След 1840 година, когато започва Първата опиумна война, западните сили проникват дълбоко в Китай, възползвайки се от по-напредналото си въоръжение, налагат тежки репарации, и се настаняват в територии, които използват като свои концесии, чрез които осъществяват търговия с Китай. Всичко това довежда до края на провежданата дотогава политика на самозатваряне и международна изолация. Впоследствие в страната започват да идват множество мисионери, които създават църкви и започват да разпространяват широко християнската култура. Под влиянието на тези процеси Китай се превръща в полуколониална и полуфеодална страна. Нашествието на западните сили субективно погледнато представлява една първоначална капиталова експанзия. Използваните като концесии територии

накърняват тежко суверенитета на Китай, а увеличеният вследствие изгубената война внос на опиум има огромни и тежки последици за здравето на населението. В същото време, в обективен план, отварянето на пристанищата за търговия и пристигането на мисионери предоставя възможност за досег до новата култура. Един от културните елементи, който привнася в тази култура, е именно пианото.

Обект на изследването

Основен *обект на изследването* на настоящата дисертация е историята на развитието на пианото в съвременен Китай. Той изхожда от историческата гледна точка и подрежда, обобщава и прави изводи относно стартирането и творческото развитие на музиката за пиано, обучението по пиано, както и изпълнението на пиано в Китай.

Съдържание на изследването

Настоящата работа се състои от шест глави, при които контекстът е китайското общество през периода на новата и най-новата история. В тях преимуществено са анализирани различните периоди на зараждане, популяризиране и развитие на клавирната музика в Китай. Бурното развитие на клавирното изкуство в съвременен Китай като плод на чуждо изкуство е тясно свързано с измененията в обществото. То отразява блестящия процес на признаването, пълното приемане и след това съвършената интеграция на една чуждестранна култура с местната. Обменът и контактите в сферата на музиката способстват за усилване на взаимното разбиране между народите, премахването на недоразуменията и враждите, засилването на приятелството и общия разцвет.

Цел на изследването

Музиката е огледало на обществото. Разцветът на клавирното изкуство в съвременен Китай е тясно свързан с промените в обществото на Китай през периода на новата история. Основна *цел на изследването* в настоящата дисертация е да разкрие вътрешните връзки между трансформацията на китайското общество и развитието на клавирната музика в страната посредством още по-детайлно търсене. Пианото е инструмент от чуждестранна култура, внесен в Китай. Настоящото изследване разглежда целия процес на интеграция на пианото в китайското общество, започвайки от отхвърлянето му до пълното му приемане и сливане с местната култура. То предоставя ефективни препратки за разпространението на музикалната култура в различни страни и между различни етноси. Авторът се надява трудът да стимулира взаимното опознаване между народите на Китай и България и да укрепи взаимната дружба между тях посредством систематизираното изложение на развитието на историята на клавирната музика в Китай.

Поставени задачи:

1. Да бъдат систематизирани и подредени няколко важни периода от стогодишното развитие от новата история на Китай;
2. Посредством изследване и събиране на литература да бъдат изведени данни за развитието на клавирната музика в Китай през всеки от периодите;
3. Да бъдат потърсени вътрешните връзки между трансформацията на китайското общество и развитието на клавирната музика в страната в исторически контекст;
4. На базата на вече изложеното да бъдат проследени нишките на развитие на творчеството за пиано и обучението по пиано в Китай.

Методология

1. Исторически метод на изследването

В настоящата дисертация е приложен метод на изследване на исторически извори, като са изследвани събития от миналото на базата на последователността в историческото развитие.

2. Метод на изследване на литературата

В настоящия труд са събрани, диференцирани, подбрани и подредени източници, върху които е направено изследване и по този начин са формирани обективни и научни методи и знания относно историческите факти.

3. Анализ

Съдържанието на научната литература е описано обективно и систематизирано в настоящата работа. Посредством анализ е направена точна оценка на смисъла и значението му.

Структура на дисертацията

Настоящият труд се състои от увод, изложение от шест глави, заключение и библиография – общо 176 страници.

ГЛАВА ПЪРВА. УВОД. Исторически извори на китайската клавирна музика

1.1. Исторически контекст

Китай представлява древна цивилизация с над петхилядна история. От 221 година пр.н.е. през огромната част от времето, в страната съществува имперско-феодален строй. През средния и късния период на династия Мин,

след 1587 г., Китай прилага политика на затваряне от външния свят и престава да търгува или да осъществява културен обмен с други страни. По това време Европа преминава през Ренесанса и нейното общество постепенно се насочва по нов път на развитие. След индустриалната революция, европейските страни изпреварват осезаемо Китай в научно-технологично и културно отношение.

1.2. Исторически записи за появата на ранната клавирна инструментална музика в Китай

Различните исторически източници предоставят противоречиви сведения кога първообразите на пианото навлизат в Китай, Становищата по темата не са еднозначни.

Първият запис е в „Юан шъ“. В 149-ти свитък от сборника, посветен на Гуо Бао-ю, се твърди, че неговият внук е пътешествал на запад от Китай и през 1257 г. в земите на Сижун (около днешен Багдад в Ирак) се е сдобил със „седемдесет и две струнен цин“. Затова се счита, че в Китай започва да се говори за пиано още от онези времена, когато страната е управлявана от монголската династия Юан (1279-1368). Друга съществуваща версия измества началото по-близо до наши дни и го свързва със западния мисионер Матео Ричи (1552-1610), който през 1601 г. дарява на император Шъндзун от династия Мин музикален инструмент. Това се счита за първата поява на прототипа на пианото в Китай. Трети източник се явява произведението „Юе дзиен тиен“ (превеждано в западната китаистика като „Книга за Юга“, чието заглавие буквално означава „Трактат за мечовете на (южните народи) юе“, написано от писателя от времето на династия Мин Уан Линтин преди 1601 г. В третия свитък от трактата е записано следното: *„Чужденците в Макао са добри занаятчии и правят добри изделия. Създали са кутия със стотици струни като на цин, които се контролират от една машина. Когато се натиска машината, всички*

струни издават звук. Музиката е добре премерена и се чува отдалеч“. От това можем да заключим, че първообразите на пианото вече са били в Китай и преди Матео Ричи.

Много от въпросите, касаещи началото на музиката за пиано в Китай, остават забулени в догадки и до днес. С оглед на значителните различия между културната основа, върху която стъпват китайската и западната музика, както и на продължително провежданата политика на изолация, в течение на времето, пианото, и по-конкретно неговите начални форми, не са широко разпространени в Китай.

1.3. Ранен период на китайската клавирна музика – 1840 – 1919

1.3.1. Навлизане на пианото в Китай

След Първата опиумна война от 1840 г. се сключва Нанкинският мир, с който управляващата династия Цин е принудена да отвори пристанищата на страната за търговия. В резултат на това много западни търговци и проповедници се насочват към Китай. В хода на този процес някои семейства, живеещи в териториите отдадени на западните страни, както и присъстващи в някои църкви, донасят от Европа съвременни пиана. Не са редки и случаите, когато западни дипломати правят подаръци на императорския двор под формата на пиана

1.3.2. Приложение на клавирната музика през ранния етап на разпространение

Отварянето на пристанищата и появата на пианото на пазара на музикални инструменти, то не успява да получи широко разпространение в полуколониалната и полуфеодална територия на Китай. С разпространението

на християнството западната музикална култура постепенно започва да навлиза на всяко ниво в живота на хората и да оказва влияние върху местната култура. Откриват се църкви в множество градове - Шанхай, Тиендзин, Ханджоу и Макао. Християнската църква, която е доминиращ фактор в музикалния живот на Запада в Средните векове и псалмите, които мисионерите изпълняват на пиано в църквите си, отварят нови пространства за развитие пред китайската музика. Различни църковни деноминации откриват религиозни училища в Китай и пианото започва да се използва не само за акомпанимент при проповедите в църквите, а и за обучение, като в някои от тези училища се въвеждат занятия по пиано. Немалко китайски ученици получават възможност да се докоснат до този нов за страната музикален инструмент. Най-ранното базово обучение по пиано в Китай е въведено благодарение на мисионерите. Голямата част от тях не могат да свирят повече от съпровода на някои псалми и отделни по-прости пиеси, те са просто любители, на които липсва системна професионална подготовка, въпреки че сред тях има и неколцина, умеещи да изпълняват отделни етюди и други произведения за пиано. Те донасят учебни материали в Китай и с това допринасят за по-широкото приемане на пианото в страната. Това, което действително допринася най-много за полагане на основите на обучението по пиано, е подеът на музиката в учебните стаи. В обучението по музика, като акомпаниращ инструмент за песни, пианото по естествен начин се превръща в основно средство, благодарение на което учениците се обучават да пеят по ноти, развиват слуха си, запознават се с произведенията. Всичко това в голяма степен дава тласък за развитието на музиката в Китай.

В настоящата глава е предоставена и биография на изтъкнати музикални дейци от периода като Шън Сингун, Ли Шутун и Дзън Джъмин.

1.3.3. Обучение и изпълнителска дейност през ранния период на китайската клавирна музика

В тази част са разгледани биографията и дейността на изтъкнатия италиански пианист и диригент Марио Пачи, който има най-голям принос през началния етап на преподаването на пиано в Китай. През 1919 г. някогашният лауреат на международния конкурс по пиано „Франц Лист“ Пачи организира в Шанхай два конкурса за солово изпълнение на пиано. По това време Първата световна война току-що е приключила и местните оркестри се постепенно подновят дейността си. Огромният успех на концертите на Пачи отприщва множество призиви и вълна на ентузиазъм за по-бързото възстановяване и реорганизиране на местните оркестри. Той остава да живее в Шанхай, където успоредно с диригентската си дейност се занимава и с обучение по пиано. Негови ученици са някои от първите изтъкнати китайски пианисти, изиграли ключова роля в по-нататъшното китайско музикално изкуство и обучение на пиано. Сред тях са- Ю Биенмин, Фу Цун, Джу Гун-и, Джоу Гуанжън, У Ци-ли и др. Един от тях, Фу Цун, си спомня, че преподавателската методика на Марио Пачи поставя акцент върху технически упражнения за изграждане на независимост и здравина на пръстите. Тези методи са възприети от изпълнителите на пиано и на тази основа *„работата с пръстите“* се превръща в основна характеристика на изпълненията на много пианисти. Заради своите заслуги в обучението и подготовката, която дава на голям брой китайски изпълнители и музикални педагози, Марио Пачи е записан със златни букви в анализите на историята на китайската музика от първата половина на XX век.

1.3.4. Музикалното творчество в ранния етап на китайската клавирна музика

С голямото разпространение и развитие на музиката за пиано в Китай, макар и в началото да няма китайски изпълнители, които да са способни да изнесат самостоятелен концерт, през този ранен етап се появяват творци, които вече пишат свои собствени произведения. Запазените в наши дни свидетелства показват, че най-рано публикуваните произведения за пиано в страната са излезлите в първия и седмия брой през 1915 година на списание Това са – „Наука“ „Марш на мира“ и „Хуабабан и вълните на река Сян“ – автор Джао Юенжън. В тази част са разгледани неговите биография и творчество.

1.4. Трудностите през началния период на китайската клавирна музика

Гореспоменатите две произведения на Джао Юенжън се появяват първо в списание „Наука“. „Марш на мира“ е публикувано на стр. 121 от първия брой на списанието през 1915 г.; „Хуабабан и вълните на река Сян“ е публикувано под друго име и излиза в седмия брой на списанието (стр.835) през същата година. Изхождайки от времето на публикацията в „Наука“, „Марш на мира“ несъмнено е най-ранното китайско произведение за пиано, което може да бъде установено, затова и за рождена година на китайските творби за пиано се счита 1915 г. Възприемането на 1915 г. като начало на китайското творчество за пиано произхожда от текста на Ли Бин-ян- „Първото китайско произведение за пиано“ от 1984 г., като впоследствие това е възприето широко от музикалните изследователи. Впоследствие се появяват и нови данни, свързани със сборника „Пълно музикално творчество на Джао Юенжън“, издаден от дъщерята на видния музиколог, Произведението „Хуабабан и вълните на река Сян“ е написано през 1913 г., което доказва, че предшества

написания през 1915 г. „*Марш на мира*“. Затова, ако вземем за меродавна годината на написването, а не на публикуването на творбата, то **първото китайско произведение за пиано следва да датира от 1913 година.1.8.**

Китайските в малки музикални форми произведения за пиано от преди 1919 г. наподобяват скиците, които се правят в началото на обучението по рисуване. Използваните при тях техники са прости, личат немалко недостатъци, но все пак ясно се забелязва следването на определени модели. От гледна точка на творчеството в китайската клавирна музика, този ранен период може да се нарече основополагащ. Творческото наследство от този период показва началните творчески стремления, напомняйки недвусмислено за историческия контекст и духовния облик на нацията . Погледнато от съвременна гледна точка, техниките на композиране са твърде опростени и едва ли могат да се сравняват с аналозите от същото време в други страни, където клавирната музика е в разцвет. Периодът е от голямо значение за развитието на китайската клавирна музика най-вече поради натрупването на познания и умения и по-нататък във времето се явява като преход към художественото творчество в най-истинския смисъл на това понятие. Това е един фундаментален, основополагащ период в развитието на клавирната музика в Китай, без който тя не би могла да осъществи по-нататъшното си развитие. Постепенно в произведенията за пиано започва да се усеща влиянието на западната музикална теория и техники на композиране, като този контакт между културите обогатява творческата мисъл и открива пътя към зараждането на нови музикално-естетически течения.

ГЛАВА ВТОРА. Изграждане на професионалното музикално образование и развитието на клавирната музика през периода 1919 – 1937 г.

2.1. Исторически контекст

През 1911 г. избухва Синхайската революция, която сваля последната феодална династия – династия Цин (1644 – 1911) след което е основана Китайската република.

Избухването на „*Патриотическото движение четвърти май*” през 1919 г. въвежда китайската история в един напълно нов период. „*Движението четвърти май*”, издига двулицевия флаг на „*науката*” и „*демокрацията*” и издига революционния лозунг „*Да се противопоставим на стария морал и да поставим началото на новия; да се противопоставим на старата литература и да издигнем новата*”. В цялата страна започва културно реформаторско движение, което напълно се противопоставя на феодализма. Под влиянието и стимула на Четвъртомайското движение културата на „*новата музика*” от новата история на Китай започва бързо да се развива.

В този период страната изгражда професионално обучение по пиано в истинския смисъл на думата, както и прави първоначалните стъпки в развитието на клавирната музика.

2.2 Основаване на нови музикални асоциации и ранни изпълнения на пиано

Преди и след Движението за нова култура, новото образование бързо се развива, заниманията на интелектуалците от различните градове, свързани с литературата, изкуството и музиката, се увеличават от ден на ден. Това създава нови изисквания към тогавашната музика. Под водачеството на музикални деятели от всички краища на Китай се раждат нови асоциации за литература,

изкуство и музика. Сред тях са тези, където влиянието и разпространението на изкуството на пианото изпъква– Обществото за изследване на музиката на Пекиния университет и Пекиния естетическо музикално общество. В тази част са разгледани историята и дейността на тези асоциации. Благодарение на най–известните оркестри много знаменити пианисти имат концерти в Шанхай, Пекин и други градове в Китай. Сред тях са: Артур Рубинщайн, Леополд Годовски, Бенно Мойсейвич, Александър Черепнин, Игнаси Фридман и др.

2.3. Първи етап на изграждане на обучението по пиано в ранните учебни заведения

През 1922 г. китайското Министерство на образованието прави официална реформа в образованието, следвайки американската образователна система, което превръща музикалното образование във важно звено на общото образование. През тази година на много места са основани музикални училища. Тази част разглежда историята на основните от тях- – Факултетът по музика към Шанхайското специализирано висше педагогическо училище, Факултетът по музика на Пекиния женско висше педагогическо учебно заведение, Висшите курсове по музика към Пекиния университет и Шанхайска национална консерватория. Под влияние на тези учебни заведения множество университети на различни места в Китай основават факултети по музика. Това са– Университетът Худзян в Шанхай, Нанкинския национален централен университет, Женския университет Дзинлин в Нанкин и др. Много университети– Университетът Дун-у, Западнокитайския университет и др. отварят факултативни курсове по музика. Заражда се традицията в многопрофилните китайски университети да бъдат основавани музикални специалности. Тези университети предоставят специализирани кадри за

китайското общество в началния етап на развитие и представляват основен двигател за развитието на клавирната музика.

2.4. Сяо Йоумей и специализираното музикално образование в Китай от периода на новата история

Предшественик на Висшите курсове по музика към Пекиния университет е основаното през 1919 г. „Общество за изследване на музиката“ към Пекиния университет. През 1922 г. ректорът на Пекиния университет Цай Юенпей приема предложението на д-р Сяо Йоумей да промени името му – от „Общество“ на „Висши курсове по музика към Пекиния университет“. Ректорът лично заема длъжността завеждащ. След основаването на училището, отправната точка е много висока. Той не само запазва отлични преподавателски кадри от периода на „Обществото за изследване на музиката“, но и организира обучението по модела на европейските консерватории. Сяо Йоумей дава своя забележителен принос за това. Той се слави като „пионер в китайското професионално музикално образование“ и „основоположник на съвременната китайска музика“. В дисертацията са разгледани животът, дейността и приносите на Сяо Йоумей. Включена е биографията и на друга личност, изиграла важна роля за развитието на клавирното изкуство в Китай – Борис Захаров.

2.5. Създаване на акомпанимент на пиано за художествените песни от периода на новата и най-новата история на Китай

В периода 1919 - 1937 г. първата група професионални китайски музиканти, представени от Сяо Йоумей, се връща в Китай. Те донасят и прилагат новите напредничави системи и концепции на преподаване от Запада. Това в известна степен оказва своето влияние върху създаването на китайската клавирна музика, която все още се намира в своя крехък ранен етап на развитие.

В дисертацията е разгледан и процесът на създаване на клавирния акомпанимент в художествените песни, който вече е равностоеен на вокалната партия. Тази част включва биографията и творчеството на двама китайски композитори– Цин Джу и Хуан Дзъ. При ранните акомпанименти на художествените песни композиторите обичайно акцентират върху съчетанието на европейските композиционни техники и традиционната китайска пентатоника. В повечето акомпаниращи партии вниманието е върху цялостната структура, използват се съдържателни и лаконични похвати. Мелодията е красива, стилът е нов, с по-висока художествена стойност, създава се жив музикален образ с преобладаващ силен епохален и национален характер. Бързото развитие на клавирния акомпанимент показва, че „истинското” творчество за пиано прави важна стъпка в своето развитие.

2.6. „Състезания за мелодии за пиано в китайски стил” на Черепнин и ранната професионална композиция за пиано в Китай

Въпреки, че китайските произведения за пиано вече имат известно развитие и узряване, през 30-те години на 20 век повечето композиции все още следват и имитират европейските композитори. Все още липсва произведение, което да е независимо и зряло, а същевременно да изразява националната специфика. Някои китайски композитори се опитват да създадат произведения в китайски стил, но под влияние на тогавашната хаотична политическа обстановка, бедността и ограниченията в творческата дейност, създаването на произведения за пиано е в затруднено.

Клавирните творби от този период носят духа на епохата, националните специфики и ново развитие. Формира се изключително важен период в историята на китайската клавирна музика.

Сред известните личности, които стимулират това развитие, на първо място сме длъжни да споменем американския пианист от руски произход Александър Черепнин. В периода между 1934 и 1937 г. той се занимава с изпълнения на пиано и композиция. Поканен е да преподава в Шанхайското национално музикално училище. През 1934 г. той изнася концерт със свои произведения в Шанхайското национално музикално училище и след това лично дава средства за събиране на песни и композиции за пиано в китайски стил. Много музиканти като Хъ Лютин, Лао Джъчън, Дзян Динсиен, Лиу Сюе-ан и др. получават финансова помощ и възможност за сътрудничество от г-н Черепнин. Те стават известни творци, които създават много произведения за пиано. В тази част е изложена цялата биография на Черепнин, както и тези на които са участвали в състезанието – Лао Джъчън, Хълютин, Дзян Динсиен, Лиу Сюе-ан. Включени са и наградените им произведения.

Китайското творчество за пиано от 1919 - 1937 г. представлява съприкосновение и сливане между западното изкуство и традиционната китайска култура. Композиторите от този период от самото начало на 20-те години напълно следват стила на композиция на Запада, като постепенно започват да прокарват новия път за националните специфики. Между 1937 и 1949 г. Китай преживява дългите 8 години на Антияпонската война и три години на гражданска война между Гуоминдан и ККП. Творчеството за пиано се намира в застой.

Периодът 1919– 1937 г. се превръща в най-блестящата глава в развитието на китайската музика от първата половина на 20–ти век.

ГЛАВА ТРЕТА. Развитие и нововъведения в китайската клавирна музика в периода на войната – 1937 -1949

3.1. Исторически контекст

След инцидента на моста Лугоу през 1937 г. японското правителство започва пълномащабна военна агресия в Китай. Гуоминданското правителство организира многобройни крупни битки, започвайки жестока борба на предните фронтове срещу японските войски. Заедно с това Осма армия и Нова четвърта армия, ръководени от Китайската комунистическа партия, имаща за център град Йен-ан, създава множество революционни опорни бази на окупираните от японската армия райони, с което нанася тежки удари в тила на неприятеля. След края на осемгодишната тежка Антияпонска война, Китай отново влиза в гражданска война (между Гуоминдана и ККП), която продължава четири години. В този период Китай преминава през изпитанието на военните борби. Поради големите ограничения, музикалното творчество от онова време се състои предимно от песни и произведения, които да подбудят патриотичните чувства на народа. По отношение на професионалното музикално образование, обучението по пиано е силно затруднено.

През този период количеството на произведенията намалява рязко, но по отношение на новаторството, с въвеждане на нови композиционни техники, се вижда напредък.. Започват търсения и относно атоналната музика.

3.2. Обучението по пиано в различните райони на Китай във военния период – 1937 – 1949

В периода на войната (1937 – 1949 г.) Китай е „разпокъсан на малки части”. През този период територията му е разделена на три политически района: район, управляван от марионетно правителство, основано от японските окупатори–„*Окупираните райони*”; райони, управлявани от гуоминданското

правителство; антияпонска база на революцията, ръководена от ККП, наричана „Пограничен район“. Тези три политически сили съществуват едновременно и взаимно си противодействат.

3.2.1. Обучението по пиано в Окупираните райони

“Окупираните райони“ са китайската територия, превзета от японските нашественици. От началото на войната японският империализъм непрестанно засилва своя стремеж да погълне цял Китай и последователно превзема китайския Североизток, Северен и Централен Китай, където установява марионетни режими. В тези три района, марионетните правителства строго забраняват всякаква музика на антияпонска тематика или призив за помощ. С голям размах се развива музиката за филми със силно изразено приповдигнато настроение, чиято цел е да създаде неистинско впечатление пред световната общност за „*дружеските отношения между Китай и Япония*“ и „*мир и общ разцвет*“.

Разгледано е развитието на различните учебни заведения с преподаване на пиано в тези територии, както и някои известни музикални педагози и изпълнители.

3.2.2. Развитието на обучението по пиано в районите под управлението на Гуоминдана

Това са районите, управлявани от китайската партия Гуоминдан (1937 – 1949 г.). След избухването на Антияпонската война, поради последователното попадане на множество крайбрежни градове в ръцете на японците, гуоминданското правителство се премества в Чунцин. Съчуан се превръща в най-важният политически и културен център. След 1938 г. голям брой преподаватели и студенти от Шанхайската национална консерватория идват в Съчуан. Сред тях са– И Кайдзи, Ли Цуейджън, Фан Дзисън и др. Тяхното

пристигане превръща Чунцин в център на музикалното изкуството. Клавирното изкуство продължава да се развива, въпреки тежката военна ситуация. Консерваторията Цинмугуан постепенно се превръща в най-престижното музикално учебно заведение на териториите на Гуоминдана. Разгледано е развитието на Консерваторията Цинмугуан и музикалното образование в района.

3.2.3. Развитие на обучението по пиано в Пограничния район

Пограничният район след 1946 г. започва да се нарича „*Освободеният район*“. Той е база на демократичната революция, водена от Китайската комунистическа партия. Значението на „*Пограничният район*“ първоначално се изразява в това, че по-голямата част от базата е създадена в пограничните райони на голям брой провинции. В процеса на Антияпонската война ККП призовава народа си да се съпротивява на японците и да навлезе в тила на окупираните територии. В отдалечените райони на различните провинции са основавани бази и са организирани войски, които нанасят тежък удар в тила на японците. През първата половина на 1945 г. народната армия, предвождана от ККП, вече е създавала 19 революционни бази, общата площ на които е един млн. кв.км., а населението достига сто милиона.

Музикалните дейности в тези Погранични райони са свързани с възпяването на антияпонската съпротива. През 1938 г. под ръководството на ККП в Йен-ан е основана Художествената академия „Лу Сюн“. По-късно в другите революционни бази последователно са основани нейни филиали.

В тази част е разгледано развитието на обучението по пиано в дадения район.

3.3. Основни деятели на клавирното изкуството в периода на войната (1937 – 1949 г.)

За професионалното обучение по пиано тогавашните военни условия са изключително трудни, но благодарение на една група пианисти, които се трудят упорито, работата в образованието не се прекъсва. Сред тях най-известни педагози са– И Кайдзи, Хун Шъгуей, Фан Дзисън, Ян Дзяжън и чужденците Витенберг, Уайънт и др.

Настоящата част включва техните биографични данни, както и основният им принос за развитието на клавирното изкуството в Китай.

3.4. Изпълнители от периода на войната (1937 – 1949)

В сравнение с началния етап от обучението по пиано от периода 1919 – 1937 г., в разглеждания в настоящата глава период в Китай вече има отлични пианисти. Те продължават да изнасят концерти и по време на военните безредици. Въпреки тежките условия, те продължават своята дейност. Най-известните представители са: Джоу Гуанжън, Дун Гуангуан, Хун Шъгуей, Ян Дзяжън и др., чиито биографии са изложени в настоящата част на дисертационния труд.

3.5. Обзор на творчеството за пиано от периода на войната (1937 – 1949)

Дългогодишната война води създаването на нови произведения за пиано до почти пълен застой. Според исторически материали, запазените произведения за пиано от този период са не повече от двадесет. Някои от тях са представени в таблица в хронологичната им последователност.

Таблица 1. Произведения за пиано от периода 1938 – 1949

Година	Название	Автор	жанр
---------------	-----------------	--------------	-------------

1938	<i>Великолепието на Пекин Оп. 22</i>	Дзян Уън-йе	миниатюра
	<i>Соната за пиано</i>	Ма Съдзун	соната
	<i>Концерт № 1 за пиано в си бемол минор</i>	Ма Съдзун	концерт
1940	<i>Кървав дълг</i>	Чън Тиенхъ	други
	<i>Малка соната</i>	Дзян Уън-йе	соната
	<i>Нов Китай израства</i>	Ма Джаншъ	други
1943	<i>Епос за пиано „Лунна светлина на река Сюн-ян”</i>	Дзян Уън-йе	аранжимет
1944	<i>Казахски танц</i>	Сиен Синхай	танц
1945	<i>Квинтет за пиано</i>	Ма Съдзун	ансамбъл
	<i>Соната за пиано № 3 „Пейзажи от Дзяннан”</i>	Дзян Уън-йе	соната
	<i>Пролетно пътешествие</i>	Дин Шандъ	сюита
	<i>Концерт за пиано</i>	Джан Сяоху	концерт
1946	<i>Соната за пиано в ми мажор</i>	Дин Шандъ	соната
	<i>Народен танц хуагу</i>	Ди Уей	други
	<i>Древни мелодии от Сюн-ян</i>	Лу Хуабо	други
1947	<i>В онова далечно място</i>	Сан Тун	други
	<i>Три увертюри</i>	Дин Шандъ	увертюра
	<i>Китайска народна вариация</i>	Дин Шандъ	вариация

1948	<i>Вариация „Земеделски танц“</i>	Лу Хуабо	вариация
	<i>Танц</i>	Дзи Мин	танц
	<i>Предачен стан</i>	Джао Синдао	други
1949	<i>Соната № 4 „Ден на бурно веселие“</i>	Дзян Уън-йе	соната
	<i>Обединение</i>	Ян Жухуай	други

Двете основни особености на произведенията за пиано от този период са следните:

1. **Те са малко на брой и мащабът им е малък:** поради влиянието на войната, броят на произведенията за пиано сериозно намалява. Типично за периода е създаването предимно на миниатюри.

2. **Жанровете на произведенията за пиано постепенно се разнообразяват:** въпреки че произведенията от този период са ограничени, те заемат важно място в историята на китайската музика. През този период деятелите на изкуството непрестанно търсят нови техники за сливане на китайския национален и западния стил. „Три увертюри“ на Дин Шандъ представлява умело съчетание на колорита на китайските народни песни и западния импресионизъм. „В онова далечно място“ на Сан Тун представлява първо търсене и опит на китайски композитор в атоналната музика.

3.6. Творчество за пиано в Китай от периода 1937 – 1949

Въпреки, че китайското творчество за пиано от този период предимно се състои от миниатюри, се появяват концерти, ансамбли и други крупни по жанр музикални произведения. Може да се отбележи, че този период е време на активни търсения. Най-представителните деятели от онова време са: Дзян Уън-

йе, Дин Шандъ, Сан Тун, Ди Уей и др. Техните творчество и жизнен път са разгледани в тази част.

3.7. Заключение на трета глава

От съдържание до форма– в композициите за пиано през този период постепенно се появяват някои нови особености, като се формира нова традиция в развитието на музиката от новата епоха на Китай. По-конкретно тя се проявява в:

На първо място– съдържанието на жанровете на произведенията е по-богато и обширно. Произведенията за пиано през този период едновременно включват изключително специфични за епохата черти , отразяващи колорита на реалната политика, но и такива, които описват прекрасните гледки на Китай или имат силен народностен характер. За разлика от произведенията от предишния период, които по-често имитират западния стил, музиката от този период е още по-разнообразна.

На второ място- характерът на композициите е повече оптимистичен и открит. Периодът 1937 – 1949г. е най-мрачният етап от новата история на Китай. Според някои данни около 35 млн. военни и цивилни загиват в битка. В този мрачен момент композиторите използват своя оптимистичен и неуморен дух, за да вдъхновят китайския народ да постигне крайната победа.

На трето място– повечето произведения имат ясен народностен характер. Жанровите форми постепенно се разнообразяват. Въпреки, че произведенията от този период се състоят от кратки, но съдържателни миниатюри, се появяват и по-крупни произведения– концерти, сонати, камерна творби и др.

Периодът е важен за търсенията на китайските композитори. Именно тези неспирни търсения поставят здравата основа за развитието на музиката след основаването на Китайската народна република през 1949г.

На 1 октомври 1949г. е основана Китайската народна република и от този момент започва нова глава в историята на Китай.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА. Реформи и новаторство в клавирната музика през началния период на изграждането на Нов Китай – 1949 – 1966 г.

4.1. Исторически контекст

Китайската народна република е основана на 1 октомври 1949 г. Наричана е накратко „*Нов Китай*”. Тази дата определя края на стогодишния период на сътресения и хаос след началото на Първата опиумна война през 1840 г. От този момент започва един напълно нов исторически процес.

Държавата създава Централната и Шанхайската консерватории с цел да насърчи развитието на преподавателската дейност в цялата страна. По отношение изграждането на специализирани музикални учебни заведения, „*Нов Китай*“ изгражда по едно музикално училище във всички големи административни райони на базата на старите художествени учебни заведения от периода на Република Китай. По-късно те са преименувани в „*консерватории*”. По примера на опита на Съветския съюз се установява нормативно обучение по пиано.

По отношение издаването на музикална литература, през този период държавата насочва усилията си към подбора и издаването на учебни материали по пиано.

4.2. Изграждане на професионалното музикално образование от първия период на Нов Китай

След основаването на Китайската народна република, държавата полага изключителни грижи за развитието и изграждането на професионалното музикално образование. Полагат се усилия за създаването на кадри, които да осигурят по-нататъшното развитие. Държавата изгражда Централната и Шанхайската консерватории, които да развият обучението по пиано в цялата страна. През декември 1949 г. правителството основава Централната консерватория и Шанхайския ѝ филиал (това е предишната Шанхайска национална консерватория, която през 1956 г. е преименувана на „Шанхайска консерватория“).

В дисертацията е разгледана историята и развитието на двете учебни заведения. Върху основата на тези две консерватории държавата създава и още няколко учебни заведения в няколко големи административни района в Китай, сред които са Североизточното, Северозападното и Югозападното музикално училище и др. Скоро след това всички тези учебни заведения променят имената си на консерватории. Това са предшествениците на деветте големи консерватории в Китай.

Едновременно със създаването на консерватории, в общо седем града се създават музикални факултети в общи академии като Шандунската, Дзилинската, Нанкинската художествени академии и др. По отношение на музикалното образование във висшите педагогически учебни заведения са проведени три реформи:

1) Реформа на факултетите и институтите. В 15 висши специализирани педагогически института в цял Китай са основани музикални факултети. Сред

тях са Пекинският педагогически университет, Дунбейският педагогически университет, Източнокитайският педагогически университет и др.

2) През 1952 г. държавата публикува първия образователен план по специалност „Музика” за висшите педагогически учебни заведения, с който въвежда професионалната подготовка по музика в националните планове. Осъществява се единна система за централно разпределение при приема на студенти.

3) Организацията е направена изцяло по модела на образователната система в СССР, използват се съветските учебни планове и програми. Обучението по пиано е включено и в специализираните задължителноизбираеми предмети, увеличени са курсовете по клавирен съпровод. През третата и четвъртата година на обучение учениците имат занятия два часа седмично.

В началото на „Нов Китай“ музикалното образование се изгражда с бързи темпове. Все по-често китайските музиканти излизат на световната сцена. Обществото е облагодетелствано с квалифицирани кадри за музикалното образование. Видно е, че през този период музикалното образование постига забележителни успехи.

4.3. Изтъкнати личности в областта на обучението по пиано от началото на Нов Китай

Резултатите в обучението по пиано през първоначалния период след създаването на КНР са блестящи. Най-емблематичните педагози са: Ли Цуейджън, У Лъ-и и съветската пианистка проф. Татяна Кравченко. Тук дисертацията включва и техните биографични данни.

4.4. Изявени пианисти– изпълнители от първите десетилетия след основаването на Нов Китай

В периода между 1951 и 1964 г. Китай изпраща тринадесет пианисти, които да участват в осемнадесет международни конкурса, които получават 13 награди. Това надхвърля общия брой на постиженията за предходните 30 години. Най– представителни сред тях са Фу Цун, Лиу Шъкун и Гу Шън-ин. Отново са разгледани живота и дейността им.

4.5. Композиции за пиано от първите десетилетия след основаването на Нов Китай

Първоначалният период след основаването на „Нов Китай“ (1949 – 1966 г.) е време на разцвет в композиторското творчество. Достигнати са отлични резултати. През този период са издадени повече от 360 произведения за пиано от различни жанрове. Най-известните произведения за пиано са:

Таблица 2. Основни композиции за пиано в Китай през периода 1949 – 1966 г.

Композитор:	Название на произведението:	Време на написване:
Дин Шандъ	„Щастлив празник“	1953
	„Синдзянски танц № 1“	1950
	„Синдзянски танц № 2“	1955
Сан Тун	Седем „Вътрешномонголски народни песни“	1952

	<i>Три увертюри</i>	1954
ЧЪН ПЕЙСЮН	<i>Вариация „Две летящи переруди”</i>	1953
	<i>„Мисли за пролетта”</i>	1959
Джу Дзиен-ар	<i>Увертюра № 2 – „Течаща вода”</i>	1956
	<i>„Епос”</i>	1958
Луо Джунжун	<i>Сонатина №2</i>	1957
Ду Минсин	<i>Етюд</i>	1955
	<i>Вариация</i>	1956
У Дзуцянь, Ду Минсин	<i>Концертна сюита „Красивата русалка”</i>	1959
ЧЪН МИНДЖЪ	<i>Увертюра и fuga „Нова пролет”</i>	1956

	<i>Увертюра и фуга „Планинска песен и селски танц“</i>	1957
Уан Лисан	<i>„Орхидея“</i>	1952
	<i>Сонатина</i>	1957
Хуан Ху-уей	<i>Сюита „Картини от Ба и Шу“</i>	1958
Сун Ицянь	<i>„Летящи зрънца“</i>	1961
Чу Уанхуа	<i>„Небето на Освободителната армия“</i>	1963
	<i>„Дните на новия живот след освобождението“</i>	1964
Лин Ар-яо	<i>„Всички от комуните са слънчогледи“</i>	1964
Уан Дзиенджун	<i>„Пет народни песни от Юннан“</i>	1958

	<i>Вариация</i>	1961
--	-----------------	------

Разгледани са биографиите на композитори от периода– Дин Шандъ, Уан Лисан, Чън Пейсюн, У Дзуюян, Ду Минсин, Джу Дзиен-ар, Сун Ицян.

4.6. Начало на разпространението на идеите „с ляв уклон”. Спорът между Лю Дзи и Хъ Лютин в китайските музикални среди

От Движението за идеологическо превъзпитание на интелектуалците има много случаи на сериозна „идеологическа критика” към музикалните дейци. Най-известен сред тях е „спорът между Лю Дзи и Хъ Лютин”.

Още по времето на Антияпонската война Лю Дзи и Хъ Лютин имат сериозни конфликти по отношение на музикалните си идеи и политическите си възгледи. От 1953 г. Лю Дзи заема поста председател на Китайската асоциация на музикантите. Някои негови едностранчиви концепции и идеи имат негативни последствия за развитието на китайската музика. Той издига мисли и възгледи като: *„Музиката в Нов Китай трябва да е основно вокална, епохата, в която най-важни бяха пианото и цигулката, отмина. Това е остаряла концепция от епохата на буржоазния индивидуализъм. Музиката на народните маси трябва да е основно вокална, а не инструментална, а най-вече не трябва да се основава на западните солови инструменти като пианото и цигулката”*. Той също така обявява: *„Хармонията има класов характер, не съм учил оркестрация. Стига да се запознаеш малко по-задълбочено с реализма, можеш да напишеш нещо, обичано от народа”*. Тези мисли на Лю Дзи имат много негативен ефект върху развитието на китайската музикална култура.

Концепциите на г-н Хъ Лютин отговарят на закономерностите на развитието на музиката и са напълно съвместими с тогавашната реална ситуация, но по това време те са подложени на неவிждана критика.

4.7. Заключение на четвърта глава

В първоначалния период след основаването на КНР, развитието на клавириното изкуство има изключително богати постижения. В сравнение с предишния период има очевидно развитие на музикалното образование, изпълнителското изкуство, композицията и др. В последващия етап, под политически натиск, научните изследвания много трудно успяват да достигнат своята свободна изява. Музикантите от революцията като Ние Ар и Сиен Синхай могат само да бъдат хвалени, но не и критикувани. На по-старото поколение музиканти като Сяо Йоумей, Хуан Дзъ и др. задължително първо им е бил поставян етикет „буржоазен интелектуалец“ и след това са били обсъждани. По-късно ККП поправя тези грешки на идеологията „с ляв уклон“. Преосмислянето е било недостатъчно и поради фактори като незодоволителен управленски опит, избухва Великата културна революция от 1966 – 1976 г. Това, което очаква китайските композитори и пианисти през тези 10 години, са сериозни унижения и репресии.

ГЛАВА ПЕТА. Бедственото положение и оцеляването на китайското клавирино изкуство през периода на Великата културна революция – 1966 – 1976

5.1. Исторически контекст

Поради грешни предвиждания на вътрешната и външната ситуация през май 1966 г. Мао Дзедун предвижда Великата пролетарска културна революция. Тя е политическо движение в историята на Китайската народна република и е

класова борба във всички сфери, използвана срещу реакционните сили. Това е най-голямата катастрофа след основаването на КНР, която причинява неизмерими загуби. Името на тази революция съдържа думата „културна” именно защото тя започва от критиката в културната сфера. На 1 юни 1966 г. „Женмин жъбао” публикува редакционна статия, в която се призовава - „*Да пометем всички кравешки демони и змийски духове*” („*Sweep Away All Cow Demons and Snake Spirits*”). От този момент цялата културна сфера изпада в бедствено положение.

5.2. Състоянието на китайското образование през периода на Културната революция

В началото на Културната революция централното правителство издава съобщение за затваряне на училищата, прекратяване на занятията и вдигане на революция. Веднага след това всички литературни и художествени организации една след друга са разпуснати, училищата са принудени да спрат дейността си. Много авторитетни специалисти и професори са определени като „*реакционен академичен авторитет*”. Педагозите и пианистите са репресирани и изпращани да вършат тежък физически труд в селата. Някои пианисти дори са водени по улицата за назидание, жестоко пребивани, търпели са всякакви унижения, а някои са били убивани. Репресирани до смърт са – Ли Цуейджън, Ян Дзяжън, Фан Дзисън, Гу Шън-ин, Шън Джъбай и др. известни хора на изкуството. Повечето добри музиканти са вкарвани в затвора или са изпращани в селата да работят. Правата да се изпълняват техните произведения са им били отнети. Културната революция почита само тесния национализъм и се противопоставя на всички явления и предмети, които носят какъвто и да било белег на западната култура. През този период клавирият изкуството

бързо се обезценява и „бракува“. Гласът му е почти напълно забравен на територията на Китай. Музикалното изкуство е подложено на сериозен удар.

5.3. Изпълнения на пиано от периода на Културната революция

След началото на Културната революция много китайски пианисти, в по-голяма или по-малка степен, са подложени на репресии и не могат да участват в обичайни концертни изяви. Театралните постановки, музикалните изпълнения могат да включват само „образцови представления“, които са издигнати като „пример за изкуство“. Пианото е наклеветено като буржоазен инструмент. Музикалното изкуство влиза в най-трудния си период. Разгледана е дейността на Ин Чъндзун.

5.4. Композиции за пиано от периода на Културната революция

Ако проследим развитието на западната клавирна музика през този период е трудно да се каже, че китайските солови произведения и клавирни обработки заемат значимо място в богатата световна колекция. В Китай те са неразбрани и поради факта, че пианото е *привнесен* инструмент. Сред композициите за пиано от последните 100 години обработките се възприемат по-лесно от публиката. Почти всички произведения за пиано през периода на Културната революция са именно обработки.

Обработките за пиано могат да бъдат разделени най-общо на три вида. Към тях можем да прибавим и изключително редките солови оригинални произведения за пиано.

Композициите от този период може да се разделят на следните четири вида:

1. Обработки за образцови представления.
2. Обработки на народни песни за традиционни китайски инструменти.
3. Обработки на песни или местни народни мелодии.

4. Други форми на композиции за пиано.

Таблица 1. Основни произведения от периода на Културната революция

Обработки за пиано на оригинални произведения		
Автор	Име на произведението	Година на композиция
Ин Чъндзун, Шън Лихун и още четири души	<i>Концерт за пиано „Жълтата река”</i>	1969
Ин Чъндзун	<i>„Легенда за червения фенер с акомпанимент на пиано”</i>	1968
	<i>„Северният вятър вее”</i>	
Ду Минсин	<i>„Червеният женски отряд”</i>	1975
Чу Уанхуа	<i>„С радост ще дам кръвта си за историята”</i>	
Джао Сяошън	<i>„Живее в Анюен”</i>	
Обработки на народни песни за традиционни китайски инструменти		
Ли Инхай	<i>„Флейта и барабани по залез”</i>	

Чу Уанхуа	<i>„Отражение на луната в два извора”</i>	
Чън Пейсюн	<i>„Есенна луна на равното езеро”</i>	
	<i>„Течаща вода”</i>	
Уан Дзиенджун	<i>„Стотиците птици се покланят на феникса”</i>	
Ин Чъндзун	<i>„Засада от всички страни”</i>	
Обработки на песни или местни народни мелодии		
Уан Дзиенджун	<i>„Река Лиу-ян”</i>	
	<i>„Дивите лилии са ослепително красиви”</i>	
	<i>„Бродирам златни думи на коприненото знаме”</i>	
	<i>„Даоски напеви за освобождението от гнета”</i>	
Цуей Шъгуан	<i>„На река Сунгари”</i>	
Чу Уанхуа	<i>„Червените звезди блестят”</i>	
	<i>„Часовойче от Южното море”</i>	
Джао Сяошън	<i>„Нося чай в Пекин”</i>	
Други композиции за пиано		
Джао Сяошън	<i>„Шест концертни етюда”</i>	

Ни Хундзин	<i>„Четири етюда за пиано”</i>	
Хуан Анлун	<i>„Две прелюдии”</i>	
	<i>„Увертюра и танц”</i>	
Чън Минджъ	<i>„Единадесет полифонични произведения”</i>	

Разгледани са и биографиите на Ин Чъндзун, Ду Минсин, Ли Инхай, Чу Уанхуа, Уан Дзиенджун и Чън Джъмин.

5.5. Заключение на пета глава

Избухването на Културната революция предизвиква тежко поражение върху клавирното изкуство в Китай и спира неговото развитие. Видна е разликата между обучението по пиано по света и в Китай. Музиката е огледало на обществото. Под влияние на политически фактори, композициите за пиано като цяло включват само обработки, но това е и предпоставка за придобиване на нов тип умения. Към много народни песни, инструментални произведения, балети и др. са създадени транскрипции за пиано. *„Концерт за пиано „Жълтата река”, „Легенда за червения фенер“ с акомпанимент на пиано* и др., както и много популярни за публиката песни достигат до хората в Китай и посредством музика към филми, чрез радиото и др. Композициите за пиано от периода на Културната революция правят възможно по удивителен начин творбите за пиано, които до този момент не са познати от китайците, да

достигнат до тях . Те поставят здрава основа сред масите за популярността на пианото след края на Културната революция.

ГЛАВА ШЕСТА. Освобождение и разцвет на клавирното изкуство след Политиката на реформи и откритост от периода 1976 – 2000 г.

6.1. Исторически контекст

Продължилата десетилетие Културна революция приключва през октомври 1976 г. Всички музиканти и хора на изкуството, репресирани през периода, са реабилитирани. След декември 1978 г. Китай прилага Политиката на реформи и откритост, която включва именно вътрешни реформи и откритост към чужбина. Така се открива нова глава в развитието на Китай, в която той постепенно върви към своя разцвет.

6.2. Развитие на обучението по пиано след Политиката на реформи и откритост

По отношение на обучението по пиано, държавата на първо място възстановява специализирания прием на студенти във всички консерватории. Отворени са и висшите педагогически училища. Редът в учебното дело в училищата е възвърнат, средата е подобрена и модернизирана, провежда се академичен обмен с всички страни по света. Под Политиката на реформи и откритост за обучението по пиано се открива възможност за бъдещ разцвет. Няколко десетилетия след нейното начало в Китай се появява цяла плеяда от забележителни педагози и млади пианисти. Техният успех е не само личен успех, но и плод на борбите на поколения китайски музиканти през стогодишния период след Първата опиумна война от 1840 г.

В тази част е разгледано развитието на Централната и Шанхайската консерватории.

6.3. Изявени деятели в областта на обучението по пиано в Китай след Политиката на реформи и откритост

След началото на *Политиката*, благодарение усилията на забележителни педагози по пиано, образованието се сдобива с висококвалифицирани педагози. Най-известните от тях са: Джоу Гуанжън, Джу Гун-и, Лин Юен, Джао Бингуо, Дан Джао-и, Лин Ар-яо, Джао Сяошън, Джу Яфън и др. В тази част на дисертационния труд са изложени биографиите на тези известни деятели.

6.4. Изявени китайски пианисти от периода след началото на Политиката на реформи и откритост

След началото на *Политиката на реформи и откритост* изпълнителското изкуство търпи безпрецедентно развитие. Появяват се пианисти, получили признания на престижни международни конкурси. Сред тях най-емблематичните представители са: Кун Сяндун, Ланг Ланг, Уан Юдзя, Чън Са, Ли Юнди, Сун Инди, Джан Хаоджън, Пан Линдзъ и др., чиито биографични данни са разгледани в дисертацията.

6.5. Китайски композиции за пиано след въвеждането на Политиката на реформи и откритост

След началото на *Политиката на реформи и откритост* държавата всеотстранно подкрепя, обсъжда и развива нови политики. В китайската клавирна музика възникват големи новаторски промени. Активността на композиторите и творците нараства, появяват много нови произведения. Благодарение на това започва да се обогатява и китайското клавирно творчество. В композициите от този период повечето музиканти от старото поколение поддържат развитието и търсенето на „китайската национална хармония”, а представителите на новото поколение правят смели крачки към съвременните композиционни техники и подходи към тематичния материал. т.е.

експериментират с додекафонията, свободната атоналност и други модерни похвати. Някои млади творци развиват дори свои техники и философски концепции в музиката, като се освобождават от предишната едностранчивост. Композициите за пиано вече навлизат в епохата на многообразието.

Клавирното творчество от този период в Китай може да се класифицира в 4 вида:

1. Произведения, които представляват обработки за народни инструменти и песни. Ярки примери са: „*Пет народни песни от Юннан*” на Уан Дзиенджун; „*Пролетен танц*” на Сун Ицян; „*Лян Шанбо и Джун Интай*” (англ. *The Butterfly Lovers*) на Чън Ган; „*Веселото пастирче*” на Хуан Ху-уей и др.

2. Произведения, в които основен тематичен материал е традиционната китайска музика: „*Колекция от отвъдното*” на Уан Лисан - художествено произведение, повлияно от духа на китайската калиграфия, рисунки и други видове изобразително изкуство; „*Два пекински лада*” на Джан Чао; „*Мигове от пекинската опера*” на Чън Циган и няколко клавирни пиеси, композирани според изкуството на пекинската опера. Сходна е идеята и в произведението „*Спомен за осем акварела*” на Тан Дуън.

3. Към третия вид принадлежат съвременните произведения. Тези творби основно включват новаторство по отношение на формообразуването, хармонията, композиционните техники, мотивната работа и др. Някои от тях са: „*Дуоие*” на Чън И; „*Първите петима*” на Джоу Лун; „*Комбинация на дълго и късо*” на Цюен Дзихао; „*Великият предел*” („*Тайдзи*”) на Джао Сяошън; „*Три прелюдии*” на Джан Шуай; „*Моята песен*” на Шън Дзунлян и др.

4. Камерно-инструментални жанрове: „*Концерт за пиано*” на Тан Дуън; „*Концерт за пиано „Пегас*” на Джао Сяошън; „*Концерт за пиано „Планинска гора*” на Лиу Дуъннан и др.

6.6. Композитори и творчество в Китай след въвеждането на Политиката на реформи и откритост

Разгледани са биографиите на Тан Дуън, Сун Ицян, Чън И, Цюен Дзихао, Джао Сяошън, Чън Циган, Джан Чао, Чън Дзунлян, Джан Шуай.

6.7. Заключение към глава шеста

Музиката е огледало, отразяващо обществото. След началото на *Политиката на реформи и откритост* за китайското общество настъпва период на бързо развитие. Музикалните композиции също влизат в епоха на диверсификация. Клавирната музика следва развитието на китайското общество и започва да пуска корени на източна почва. Според данни от 2018г. броят на произведените и продадените в света пиана е около 520 000, а в Китай - 371 600, което е 71% от световния. Бързото развитие на производството на пиана, образованието, теоретичните изследвания и др. превръща Китай в държава с огромен капацитет за развитието на класическата музика.

Приноси на дисертационния труд

- * Дисертационният труд подрежда и излага историята и развитието на пианото и клавирното изкуство в Китай на български език.
- * Работата включва голяма част от класическите произведения за пиано от новата и най-новата история на Китай и може да послужи като основа за бъдещи изследвания на китайската клавирна музика в България.
- * Дисертацията обобщава и запознава аудиторията с творчеството на известни китайски композитори, дейността на китайските клавирни педагози и изпълнители от новата и най-новата история на Китай.
- * Трудът може да послужи за база на изследване на моделите на преподаване в образователната система, както и заимстване на опит, тъй

като излага и разглежда бързото развитие на обучението по пиано в Китай.

- * Дисертацията представлява опит да бъдат съчетани музикознанието и социологията, да бъдат отразени връзките между развитието на музикалното изкуство и това на обществото.
- * Дисертационният труд изследва в голяма степен развитието на клавирното изкуство в Китай, което може да послужи за обогатяване на сътрудничеството и културния обмен между България и Китай.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящият дисертационен труд излага историческия процес на развитието на клавирната музиката в Китай от зараждането ѝ до сегашния ѝ разцвет. За написването му са използвани широк обем литература и исторически материали. Всички събития, произведения за пиано, биографии, части от нотен материал в труда са базирани на исторически и научни сведения. Посредством подробен анализ на различните гледни точки относно историята, е направено обективно връщане назад, като е проследена нишката на развитие на клавирната традиция в Китай. Актуалността и значението на настоящата работа, базирани на личния професионален опит на автора и изведени посредством анализ и наблюдение, могат да бъдат обобщени в следните няколко точки:

1. Настоящата дисертация напълно обобщава и извежда факти относно процеса на развитие на клавирното творчество в Китай, който в началото е напълно изостанал от Европа, а по-късно след *Политиката на реформи и откритост* процъфтява.
2. Настоящата работа проследява процеса на развитие на обучението по пиано в Китай от първоначалните трудности до цялостната образователна система в

съвременното. Приносът се изразява в обмяната на опит между различните страни.

3. Настоящият труд е базиран на новата и най-новата история на Китай, като средство за запознаване на други народи с културата на страната.

4. Бурното развитие на клавирната традиция в съвременен Китай е тясно свързано с промените в обществото. Настоящата работа проследява историческото развитие на клавирното изкуство, като се връща назад и косвено тълкува вътрешните връзки между развитието на музиката и това на обществото.

5. Настоящият дисертационен труд изследва развитието на пианото като чуждестранен инструмент – неприемането в началото, до пълната му интеграция в китайската култура. Това напълно отразява ролята на музиката като посредник в културния обмен. Това спомага за пълноценното общуване между различните етноси и доказва незаменимото място на музиката в културния живот.

6. Посредством систематизираното изложение на историческото развитие на музиката в Китай, работата спомага за взаимното разбиране в области като музикалната педагогика и сценичното изкуство. На фона на напрегнатата глобална ситуация увеличеният културен обмен дава възможност за сближаване на отделните нации чрез изкуството.

ПУБЛИКАЦИИ, СВЪРЗАНИ С ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. 李逸伦.中国钢琴作品在高校内的推广意义,发展困境及破解对策——以河南省为例 [J]. 中国文艺家 ,2020(01):113-115. **ЛИ ЙЪЛЪН**. Значение на популяризирането на китайските произведения за пиано във висшите училища,

трудности в развитието и алтернативи за разрешаване на проблемите – изследване, базирано на опита в провинция Хънан. В: „Китайски хора на изкуството”, бр. 1, 2020: 113 – 115.

2. **ЛИ ЙЪЛЪН.** Изграждане на професионалното музикално образование и началото и развитието на музиката за пиано през периода 1919 – 1937 г. В: „Докторантски четения 2022” (сборник с материали от научна среща на докторанти от НМА „Проф. Панчо Владигеров”), 2022 (под печат).

БИБЛИОГРАФИЯ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Китайски онлайн научни журнали

Китайски онлайн научни журнали

* 曹涛.20世纪上半叶中国钢琴音乐文化的发展[J].兰台世界,2015(13):93-94. **Цао Тао.** „Развитие на културата на клавиричната музика в Китай през първата половина на 20-ти век”. Света на Лантай, бр. 13, 2015: 93 – 94.

* 常爱玲.岩缝中的奇葩——“文革”时期中国钢琴音乐创作[J].齐鲁师范学院学报,2011,26(06):139-142. **Чан Айлин.** „Геният на Йен Фънджун – творчество за пиано от периода на Културната революция”. Вестник на педагогическия университет Ци и Лу, бр. 26 (06), 2011: 139 – 142.

* 陈喜,李海萍.清末民初学校音乐课程设置政策研究[J].中国音乐学,2015(02):60-70. **Чън Си, Ли Хайпин.** „Изследване върху политиките относно учебните дисциплини по музика в училищата от края на династия Цин и началото на републиканския период”. „Китайска музикология”, бр.2, 2015: 60 – 70.

* 储望华. 传承与成果 [J]. 钢琴艺术 ,2009(12):4-5. **Чу Уанхуа.** „Приемственост и плодове”. Клавирно изкуство, бр. 12, 2009: 4 – 5.

* 冯效刚.文化衍生的主动选择——从20世纪上半叶中国钢琴艺术发展引发的思考[J].黄钟(中国.武汉音乐学院学报),2008(02):172-184. **Фън Сяоган.** „Активен избор на културния произход – размишления, вдъхновени от развитието на клавирното изкуство в Китай през първата половина на 20-ти век”. Жълта камбана (вестник на Уханската консерватория), бр. 2, 2008: 172 – 184.

* 谷丽萍.在传承与创新中发展的中国钢琴音乐[J].音乐创作,2016(05):111-113. **Гу Липин.** „Китайската клавирна музика, развиваща се в приемственост и иновации. Музикално творчество, бр. 5, 2016: 111 – 113.

* 管建华.音乐文化哲学与音乐教育哲学思想[J].交响(西安音乐学院学报),2012,31(01):5-11. **Гуан Дзиенхуа.** „Идеи на философията на музикалната култура и философията на музикалното образование”. Симфония, бр. 31 (1), 2012: 5 – 11.

* 贺小珈.“文革”时期中国钢琴音乐作品创作题材简析[J].乐府新声(沈阳音乐学院学报),2015,33(02):158-161. **Хъ Сяодзя.** „Кратък анализ на композиционните материали за произведенията за пиано от периода на Културната революция”. Нови гласове от Музикалната палата (Вестник на Шенянската консерватория), бр. 33 (02), 2015: 158 – 161.

* 贺小珈.“文革”时期中国钢琴音乐作品的风格及表现方式[J].四川戏剧,2020(09):113-115. **Хъ Сяодзя.** „Стил и начини на изразяване в произведенията за пиано от периода на Културната революция”. Съчуански театър, бр. 9, 2020: 113 – 115.

* 侯阿妮.抗战时期(1937—1945)钢琴音乐创作的“多维度”梳理与检视[J]. 音乐创作,2017(06):109-111. **Хоу Ани.** “Подреждане и оглед на „многомерността“ на творчеството за пиано от периода на Антияпонската война (1937 – 1945)”. Музикално творчество, бр. 6, 2017” 109 – 111.

* 黄岑.中国早期的钢琴教育机构及钢琴人物[J].乐府新声(沈阳音乐学院学报),2001(04):48-54. **Хуан Цън.** „Ранни китайски образователки учреждения и пианисти”. Нови гласове от Музикалната палата, бр. 4, 2001: 48 – 54.

* 姬乐.探究中国钢琴音乐之源——赵元任的《八板湘江浪合调》与《和平进行曲》[J].钢琴艺术,2018(02):26-30. **Дзи Юе.** „Изследване върху изворите на китайската пиано музика – „Хуабабан и вълните на река Сян“ и „Марш на мира“ на Джао Юенжън, „Изкуство на пианото”, 2018, бр.02, с. 26-30

* 金茗.文革时期殷承宗中国钢琴音乐创作的民族化艺术启示[J].艺术研究,2015(02):72-75. **Дзин Мин.** „Вдъхновение за национализация на изкуството в композициите за пиано на Ин Чъндзун от периода на Културната революция”. Изследвания на изкуството, бр. 2, 2015: 72 – 75.

* 金茗.文革时期中国钢琴艺术发展的民族化生存启示[J].乐府新声(沈阳音乐学院学报),2013,31(04):226-230. **Дзин Мин.** „Вдъхновение за съществуването в национализиран вид на клавирното изкуство в Китай от периода на Културната революция”. Нови гласове от Музикалната палата, бр. 31 (04), 2013: 226 – 230.

* 金石.键盘乐器的起源与发展(之十二) 古钢琴传入中国之历史溯源(下)[J]. 音乐生活,2014(12):74. **Дзин Шъ.** Произход и развитие на клавишните музикални инструменти (12). История на навлизането на клавикорда в Китай (втора част). Музикален живот, 2014, бр. 12, с. 74.

* 金石.键盘乐器的起源与发展(之十一) 古钢琴传入中国之历史溯源(上)[J]. 音乐生活, 2014 (11): 72. **Дзин Шъ.** Произход и развитие на клавишните музикални инструменти (11). История на навлизането на клавиборда в Китай (първа част). Музикален живот, 201, бр. 11, с. 72.

* 李滨扬.中国的第一首钢琴作品[J].人民音乐,1984(03):33-34. **Ли Бин-ян.** „Първото китайско произведение за пиано“. Народна музика, 1984, бр. 03, с. 33-34.

* 李静.萧友梅与北大音乐传习所[J].北京大学学报(哲学社会科学版), 2004(02):140-144. **Ли Дзин.** „Сяо Йоумей и музикалните курсове в Пекиния университет“. Вестник на Пекиния университет, бр. 2, 2004: 140 – 144.

* 李晓莹,张青云.20世纪上半叶苏俄音乐对中国音乐文化的影响[J].俄罗斯中亚东欧研究,2011(05):76-80. **Ли Сяоин, Джан Цинюн.** „Влияние на съветската музика върху китайската музикална култура през първата половина на 20-ти век“. Изследвания на Русия, Централна Азия и Европа, бр. 5, 2011: 76 – 80.

* 梁鲲.中国钢琴作品在教学及舞台艺术实践中的本真演奏与文化认同[J].中国音乐,2012(03):217-220. **Лян Куън.** „Истинско изпълнение и културна идентичност на китайските произведения за пиано в преподавателската и сценичната практика“. Китайска музика, бр. 3, 2012: 217 -220.

* 廖辅叔.萧友梅先生传略[J].音乐艺术,1980(01):16-19. **Ляо Фушу.** „Кратка биография на Сяо Йоумей“. Музикално изкуство, бр. 1, 1980: 16 – 19.

* 楼烨.抗战时期和解放战争时期中国钢琴音乐的发展[J].黄河之声,2008(01):93-95. **Лоу Йе.** „Развитие на китайската музика за пиано от периода на Антияпонската война и Освободителната война“. Гласът на Жълтата река, бр. 1, 2008: 93 – 95.

* 马达.20 世纪中国学校音乐教育史的分期及其发展特点[J].艺术交流,2002(03):64-66. **Ма Да.** „Етапи и особености на развитие на музикалното образование в китайските училища през 20-ти век”. Художествен обмен, бр. 3, 2002: 64 – 66.

* 蒲方.中国钢琴音乐的先行者——赵元任[J].钢琴艺术,2004(06):23-24+49. **Пу Фан.** Пионерите на китайската пиано музика – Джао Юенжън. „Изкуство на пианото”, 2004, бр. 06, с. 23-24, 49.

* 史琳.对利玛窦与中西音乐交流几个问题的探讨[J].郑州大学学报(哲学社会科学版), 2005(04):172-176. **Шъ Лин.** „Изследване върху няколко проблема относно Матео Ричи и обмена в музиката на Запада и Китай”. Вестник на Джънджоуски университет, бр. 4, 2005: 172 – 176.

* 苏殊.论20世纪80年代以来中国钢琴音乐创作[J].歌海,2010(03):65-66+104. **Су Шу.** „Китайско творчество за пиано от 80-те години на 20-ти век насам”. Море от песни, бр. 3, 2010: 65 – 66, 104.

* 汤亚汀.上海犹太难民社区的音乐生活[J].音乐艺术(上海音乐学院学报). 1998(04). **Тан Ятин.** „Музикалният живот на еврейската бежанска общност в Шанхай”. Музикално изкуство (вестник на Шанхайската консерватория), бр. 4, 1998.

* 王昌逵.中国钢琴音乐的文化取向——阴柔之美[J].艺术教育,2009(08):86-87. **Уан Чанкуей.** „Културна посока на китайската музика за пиано – красовава на женската нежност”. Художествено образование, бр. 8, 2009: 86 – 87.

* 王娜.复调技法在中国钢琴创作中的运用和发展[J].音乐时空,2014(15):121+82. **Уан На.** „Приложение и развитие на полифоничните

техники в китайските произведения за пиано”. Музикално време и пространство, бр. 15, 2014: 121, 82.

* 魏廷格.关于中国钢琴艺术的概念及其理论研究概述[J].钢琴艺术,2001(02):20-21. **Уей Тингъ.** „Обзор на теоретичните изследвания и концепциите в клавирното изкуство на Китай”. Клавирно изкуство, бр. 2, 2001: 20 – 21.

* 魏廷格.民族现代多声审美感的奠基者——纪念中国钢琴曲作家贺绿汀诞辰100周年[J].钢琴艺术,2003(11):3-7. **Уей Тингъ.** „Основателя на естетическото възприятие в съвременното народно многогласие – 100 години от раждането на китайския композитор на концерти за пиано Лю Хътин”. Клавирно изкуство, бр. 11, 2003: 3 – 7.

* 魏廷格.中国钢琴艺术30年回顾——略谈成果与缺失[J].钢琴艺术,2008(10):6-9. **Уей Тингъ.** „Тридесетгодишна ретроспекция на клавирното изкуство в Китай – обсъждане на постиженията и недостатъците”. Клавирно изкуство, бр. 10, 2008: 6 – 9.

* 魏廷格.中国钢琴艺术究竟始于何时?[J].钢琴艺术,2004(08):3-4. **Уей Тингъ.** „Кога в крайна сметка започва китайското клавирно изкуство?”. Клавирно изкуство, бр. 8, 2004: 3 – 4.

* 武宁.建国70周年中国钢琴音乐的审美阐释[J].交响(西安音乐学院学报),2019,38(04):99-109. **У Нин.** „Естетическо тълкувание на музиката за пиано по случай 70-годишнината от основаването на Китайската народна република”. Симфония (Вестник на Сианската консерватория), бр. 38 (04), 2019: 99 – 109.

* 杨磊.复调技法在中国钢琴作品中运用研究[J].新丝路(下旬),2016(11):247. **Ян Лей.** „Изследване на приложението на полифоничните техники в китайските произведения за пиано”. Нов Път на коприната, бр. 11, 2016: 247.

* 杨羽.新中国成立初期中国钢琴改编曲研究[J].北方音乐,2020(17):9-10.

Ян Ю. „Изследване на аранжировките за пиано от началния период след основаването на Нов Китай”. Музика от Севера, бр. 17, 2020: 9 – 10.

* 叶金玫.论西方音乐教育哲学价值观对中国音乐教育的影响[J].宁波教育学院学报,2009,11(05):24-27. **Йе Дзинмей.** „Относно влиянието на ценностната система в образователната философия на западната музика върху китайското музикално образование. Вестник на Педагогическия институт в Нинбо, бр. 11 (05), 2009: 24 – 27.

* 张放.20世纪上半叶西乐东渐历史语境下的中国新音乐文化现象[J].郑州大学学报(哲学社会科学版),2016,49(02):155-157. **Джан Фан.** „Явлението на новата китайска музикална култура в историческия контекст на движението от Запада към Изтока през първата половина на 20-ти век”. Вестник на Джънджоуския университет, бр. 49 (02), 2016: 155 – 157.

* 赵如兰.我父亲的音乐生活[J].音乐艺术, 1980(03): 18-21. **Джао Жулан.** „Музикалният живот на баща ми“. Музикално изкуство, 1980, бр. 03, с. 18-21.

* 邹翔.1977年后中国现代钢琴音乐初探[J].钢琴艺术,2009(12):32-34. **Дзоу Сян.** „Начално изследване върху съвременната китайска клавирна музика след 1977 г.”, бр. 12, 2009: 32 – 34.

Китайска база данни за докторантски и магистърски тези

* 陈宗花.新时期历届国民音乐教育改革研讨会文献史料研究[D].河南大学,2003. **Чън Дзунхуа.** „Изследване на литературата и историческите материали от конференциите за националната образователна реформа в музиката от новия период”. Дисертация. Хънански университет, 2003.

* 程征. 20世纪上半叶中国钢琴音乐创作若干问题的研究[D].福建师范大学, 2002. **Чън Джън.** „Изследване на някои въпроси от китайското творчество

за пиано от първата половина на 20-ти век”. Дисертация. Фудзиенски педагогически университет, 2002.

* 杜佳骏. 新中国初期（1949-1966）钢琴奏鸣曲创作研究[D].南京艺术学院, 2016. **Ду Дзядзюн.** „Изследване върху композицията на сонати за пиано от началния период след основаването на Нов Китай (1949 – 1966)”. Дисертация. Нанкинска художествена академия, 2016.

* 冯效刚. 20世纪上半叶中国钢琴音乐文化[D].南京艺术学院,2007. **Фън Сяоган.** „Музикалната култура на пианото в Китай от първата половина на 20-ти век”. Дисертация. Нанкинска художествена академия, 2007.

* 宫浩玉. 汪立三音乐创作研究[D].沈阳音乐学院,2020. **Гун Хао-ю.** „Изследване върху музикалното творчество на Уан Лисан”. Дисертация. Шенянска консерватория, 2020.

* 郭瑾蓉. 陈培勋广东音乐钢琴改编曲的艺术特色研究[D].江南大学,2020. **Гуо Дзинжун.** „Изследване на художествените особености на аранжиментите за пиано на гуандунската музика на Сън Пейсюн”. Дисертация. Дзяннански университет, 2020.

* 贺思媛. 中国钢琴音乐作品创作技法初探[D].陕西师范大学,2009. **Хъ Сьюен.** „Начално изследване на композиционните техники в китайските произведения на клавирната музика”. Дисертация. Педагогически университет на Шаанси, 2009.

* 金桥. 萧友梅与中国近代音乐教育[D].上海音乐学院, 2003. **Дзин Цяо.** „Сяо Йоумей и музикалното образование от новата история на Китай”. Дисертация. Шанхайска консерватория, 2003.

* 李思因. 二十世纪中国钢琴教学理论发展研究[D].哈尔滨师范大学, 2017. **Ли Сънан.** „Изследване на развитието на тероцията в преподаването на пиано

в Китай през 20-ти век”. Дисертация. Харбински педагогически университет, 2017.

* 刘敏. 民国时期《科学》杂志研究[D]. 内蒙古师范大学, 2013. **Лиу Мин.** Изследване върху списание „Наука“ през Републиканския период. Дисертация. Вътрешномонголски педагогически университет, 2013.

* 牟静静. 建国初期中国钢琴改编曲研究[D]. 山东师范大学, 2014. **Моу Дзиндзин.** „Изследване на аранжировките за пиано в Китай от началния период след основаването на Китайската народна република”. Дисертация. Шандунски педагогически университет, 2014.

* 任康超. 二十世纪初西方音乐创作风格对中国近代钢琴创作启蒙影响 [D]. 云南师范大学, 2019. **Жън Канчао.** Влияние на западните музикално-творчески стилове върху китайското творчество в областта на пианото в началото на XIX и началото на XX век. Дисертация. Юннански педагогически университет, 2019.

* 宋婕. 王建中钢琴作品研究 [D]. 西北师范大学, 2003. **Сун Дзие.** „Изследване върху произведенията за пиано на Уан Дзиенджун”. Дисертация. Северозападен педагогически университет, 2003.

* 王军. 储望华钢琴音乐研究 [D]. 中国艺术研究院, 2003. **Уан Дзюн.** „Изследване върху музиката за пиано на Чу Уанхуа”. Дисертация. Институт за изследване на китайското изкуство, 2003.

* 王笑祎. 建国六十年中国钢琴教育发展探究[D]. 河北师范大学, 2010. **Уан Сяо-и.** „Изследване на развитието на обучението по пиано в Китай за 60 години след основаването на Китайската народна република”. Дисертация. Хъбейски педагогически университет, 2010.

* 王艺晓. 钢琴协奏曲《黄河》的“民族精神”探究[D].云南师范大学, 2020. **Уан Исяо.** „Изследване на „националния дух” в концерта за пиано „Жълтата река”. Дисертация. Юннански педагогически университет, 2020.

* 吴榆. 论中国钢琴改编曲与钢琴音乐的中国风格[D].西南大学,2006. **У Ю.** „Относно китайския стил на аранжировките и музиката за пиано в Китай”. Дисертация. Югозападен университет, 2006.

* 谢小敏. 五四时期中国艺术歌曲中西音乐元素的融合 [D].西南交通大学, 2013. **Сие Сяомин.** Западните музикални елементи в китайските художествени песни от периода на Четвъртомайското движение. Дисертация. Югозападен университет Дзяотун, 2013.

* 徐璐. 中国钢琴组曲的曲式结构研究[D].曲阜师范大学, 2006. **Сю Лу.** „Изследване върху структурата на музикалната форма на китайските сюити за пиано”. Дисертация. Педагогически университет на Цюфу, 2006.

* 杨慧娜. 20世纪前60年中国社会中的苏俄音乐文化[D].天津音乐学院, 2006. **Ян Хуейна.** „Съветската музикална култура в китайското общество през първите 60 години на 20 век”. Дисертация. Тиендзинска консерватория, 2006.

* 袁雯. 试论中国艺术歌曲的钢琴伴奏[D].河南大学, 2011. **Юен Уън.** „Относно акомпанимента на пиано на китайските художествени песни”. Дисертация. Хънански университет, 2011.

* 张玮. 1979至1989年中国钢琴独奏曲创作初步研究[D].中央音乐学院, 2011. **Джан Уей.** „Първоначално изследване на соловите произведения за пиано в Китай между 1979 и 1989 г.” Дисертация. Централна консерватория, 2011.

* 张岩. 中国钢琴曲创作的民族化研究[D].河北大学,2004. **Джан Йен.** „Изследване на национализацията в китайското творчество за пиано”. Дисертация. Хъбейски университет, 2004.

* 张燕南. 中国钢琴音乐与钢琴教育发展——二者历史的鸟瞰[D].上海音乐学院, 2010. **Джан Йеннан.** „Развитие на китайската музика за пиано и обучението по пиано – обзор на тяхната история”. Дисертация. Шанхайска консерватория, 2010.

* 赵娟. 中国社会音乐教育钢琴课程之文化阐释与建构[D].湖南师范大学, 2013. **Джао Дзюен.** „Обяснение и планировка на културата на часовете по пиано в музикалното образование на китайското общество”. Дисертация. Хунански педагогически университет, 2013.

* 赵胜楠. 本土化视域下中国钢琴音乐作品探析[D].苏州大学, 2017. **Джао Шъннан.** „Анализ на произведенията за пиано в Китай в ползрението на адаптацията към местните особености”. Дисертация. Суджоуски университет, 2017.

* 赵云. 文化视域中的中国当代钢琴教育[D].华东师范大学, 2010. **Джао Юн.** „Съвременното обучение по пиано на Китай в културния кръгзор”. Дисертация. Източнокитайски педагогически университет, 2010.

* 郑远. 二十世纪下半叶中国钢琴音乐创作初探[D].福建师范大学, 2006. **Джън Юен.** „Начално изследване на творчеството за пиано в Китай от втората половина на 20-ти век”. Дисертация. Фудзиенски педагогически университет, 2006.

Китайска библиотечна база от данни (монографии)

* 20世纪中国学校音乐教育[M]. 上海教育出版社, 马达著, 2002. **Ма Да.** „Музикалното образование в китайските училища през 20-ти век”. Шанхайско образователно издание, 2002.

* 20世纪中国音乐[M]. 青岛出版社, 居其宏著, 1992. **Дзю Цихун.** „Китайска музика от 20-ти век”. Издателство на Циндао, 1992.

* 20世纪中国音乐批评导论[M]. 人民音乐出版社, 明言著, 2002. **Мин Йен.** „Критическо въведение в китайската музика през 20-ти век”. Издателство „Народна музика”, 2002.

* 20世纪中国音乐思考[M]. 中国文联出版社, 冯光钰著, 1999. **Фън Гуаню.** „Размишления относно китайската музика от 20-век”. Хонконг: Издателство Санлиен, 1999.

* 卞萌著, 中国钢琴文化之形成与发展[M]. 华乐出版社, 1996. **Биен Мън.** Формиране и развитие на китайската култура на пианото. Издателство Хуаюе, 1996.

* 代百生著, 中国钢琴音乐研究[M]. 上海音乐学院出版社, 2014. **Дай Байшън.** Изследване върху китайската пиано музика. Издателство на Шанхайската музикална консерватория, 2014.

* 钢琴宝典[M]. 华南理工大学出版社, 蔡松琦, 蔡幸子著, 2001. **Цай Сунци, Цай Синдзь.** „Съкровищница на сведенията за пианото”. Издателство на Южнокитайския технологичен университет, 2001.

* 钢琴艺术简史[M]. 河南大学出版社, 张敏, 2007. **Джан Мин.** „Кратка история на изкуството на пианото”. Издателство на Хънанския университет, 2007.

* 钢琴音乐文化[M]. 武汉大学出版社, 吴晓娜, 2010. **У Сяона.** „Култура на музиката за пиано”. Издателство на Ухански университет, 1996.

* 论音乐教育[M]. 中央音乐学院出版社, 廖乃雄, 2009. **Ляо Найсюн.** „Относно музикалното образование”. Издателство на Централната консерватория, 2009.

* 吕骥评传[M]. 人民音乐出版社, 李业道著, 2001. **Ли Йедао.** „Критическа биография на Лю Дзи”. Издателство „Народна музика”, 2001.

- * 搜索历史[M]. 上海音乐出版社 , 张静蔚编, 2004. **Джан Дзинуей.** „Изследване на историята”. Шанхайско музикално издателство, 2004.
- * 苏联音乐教育[M]. 上海教育出版社 , 魏煌, 2010. **Уей Хуан.** „Съветско музикално образование”. Шанхайско образователно издателство, 2010.
- * 汪毓和著, 中国近现代音乐史[M]. 人民音乐出版社, 2009. **Уан Юхъ.** Нова история на китайската музика, Издателство „Народна музика”, 2009.
- * 王昌逵著, 中国钢琴音乐文化[M]. 光明日报出版社, 2010. **Уан Чанкуей.** Китайската пиано музикална култура, Издателство „Гуанминжъ”, 2010.
- * 王次照著, 音乐美学新论[M]. 万象图书股份有限公司, 1997. **Уан Цъджао.** Нови теории за музикалната естетика, Уансян Тушу АД, 1997.
- * 西方钢琴艺术史[M]. 上海音乐出版社 , 周薇著, 2003. **Джоу Уей.** „История на западното изкуство на пианото”. Издателство на Шанхайската консерватория, 2003.
- * 艺术学概论. 彭吉象. 北京大学出版社 . 1996. **Пън Дзисян.** „Въведение в изкуствознанието”. Издателство на Пекински университет, 1996.
- * 与傅聪谈音乐[M]. 三联书店 , 艾雨编辑, 1984. **Ай Ю.** „Разговор за музиката с Фу Цун”. Хонконг: Издателство Санлиен, 1984.
- * 赵元任著, 从家乡到美国[M]. 学林出版社 , 1997. **Джао Юенжън.** От родния край до Америка. Издателство Сюелин, 1997.
- * 中国当代音乐[M]. 上海音乐学院出版社 , 梁茂春著, 2004. **Лян Маочун.** „Съвременна китайска музика”. Издателство на Шанхайската консерватория, 2004.
- * 中国古代音乐史稿[M]. 人民音乐出版社 , 杨荫浏著, 2001. **Ян Инлиу.** „История на древната китайска музика”. Издателство „Народна музика”, 2001.

* 中国近代音乐史料汇编[M]. 人民音乐出版社 , 张静蔚编选校点, 1998. **Джан Дзинуей.** „Сборник от исторически данни относно музиката от новата история в Китай”. Издателство „Народна музика”, 1998.

* 中国近现代音乐家传[M]. 春风文艺出版社 , 向延生主编, 1994. **Сян Йеншън.** „Библиографии на музиканти от новата и най-новата история на Китай”. Издателство за култура и изкуство „Пролетен вятър”, 1994.

* 中国音乐年鉴[M]. 山东文艺出版社 , 田青主编, 1997. **Тиен Цин.** Ежегодник на китайската музика. Шандунско издателство за култура и изкуство, 1997.

* 中国与欧洲文化交流志[M]. 上海人民出版社 , 朱学勤,王丽娜撰, 1998. **Джу Сюецин, Уан Лина.** „Записи относно културния обмен между Китай и Европа”. Шанхайско народно издателство, 1998.

* 中外文化交流史[M]. 书海出版社 , 王介南著, 2003. **Уан Дзиенан.** История на културния обмен между Китай и чужбина. Издателство „Море от книги”, 2003.

* 中外音乐交流史[M]. 湖南教育出版社 , 冯文慈主编, 1998. **Фън Уъндзъ.** „История на музикалния обмен между Китай и чужбина”. Хунанско образователно издателство, 1998.

* 中西音乐文化比较的心路历程[M]. 陕西师范大学出版社 , 管建华, 2006. **Гуан Дзиенхуа.** „Процес на размислите в съпоставката на китайската и западната музикална култура”. Издателство на Педагогическия университет на Шаанси, 2006.

* 走进音乐[M]. 上海音乐出版社 , 赵晓生[著], 2000. **Джао Сяошън.** „Да влезеш в музиката”. Шанхайско музикално издателство, 2000.